

Een gerechtelijke Moord.

Napoleon, destijds eerste Consul van Frankrijk, was verontrust door een complot, dat tegen hem werd gesmeed, en nam zich voor, een bloedig strafgericht te houden.

Hij vermoedde inderdaad, dat hertog Enghien de hand had in de bewuste samenzwering, en gelastte een krijgsmacht, den hertog op te lichten, en voor den krijgsraad te brengen.

Er waren ernstige, zedelijke hinderpalen. Er bestond vrede tusschen Frankrijk en Baden, en tóch zou die krijgsmacht de Badensche grenzen moeten overtrekken, om den hertog gevangen te nemen, die zich in de kleine stad Ettenheim bevond.

Het zou eigenlijk een daad zijn van brutaal, openlijk geweld, maar Napoleon vleide zich met de gedachte, dat in de woning van Enghien de bescheiden zouden gevonden worden, die diens schuld en de noodzakelijkheid van deze ongehoorde schending der Duitsche grenzen zouden aantoonen.

Alle voorzorgen werden genomen. Midden in den nacht, daar deze zaak het daglicht niet kon zien, trok een sterke afdeeling Fransche dragonders over den Rijn en over de Badensche grenzen, overrompelde den hertog, en bracht hem met zijn gevolg als gevangene terug.

Maar de bescheiden, waarop Napoleon had gehoopt, en die deze daad van geweld hadden moeten rechtvaardigen, waren niet gevonden!

Enghien werd onverwijd overgebracht naar den citadel te Straatsburg; van daar werd hij in allerijl getransporteerd naar Parijs, waar hij den 20sten Maart des avonds aankwam.

De poorten van Parijs waren gesloten, en tot vier uur in den volgenden morgen werd hij in zijn rijtuig vóór de poort gevangen gehouden, om eerst de bevelen van den eersten Consul af te wachten.

Diens bevelen luidden, den gevangene naar Vincennes te vervoeren, en nog dienzelfden avond een krijgsraad te beleggen, welks vonnis niet twijfelachtig kon zijn, en dat aanstonds zou moeten worden voltrokken.

Murat, de kommandant van Parijs, die den krijgsraad had te benoemen, schrok toch van dit bevel. Hij voorzag den gerechtelijken moord, en op zijn uniform wijzend, riep hij in hevige opwindung uit, dat Napoleon voornemens was, ze met bloed te bevleken. In zijn opgewondenheid snelde hij naar Saint-Cloud, naar zijn geduchten schoonbroeder, maar werd door Napoleon met harde woorden ontvangen. Hij noemde Murats bezwaren lafhartigheid, en zou zèlf als Consul de bevelen teekenen, die te geven waren.

Hij liet kolonel Savary, den koning aller spionnen, die gaarne zijn eer en zijn karakter prijs gaf om Napoleon aangenaam te zijn, roepen, en droeg dezen alles op, wat voor de regeling van de uitvoering noodig was.

De lastbrief, dien Napoleon gaf, was stellig en bepaald. De lastbrief bevatte de aanwijzing van de leden van den krijgsraad; de benoeming van generaal Hullin, den befaamden Bastille-bestormer, tot voorzitter; het stellige voorschrift, alles in denzelfden nacht ten einde te brengen, en ingeval de veroordeeling een doodvonnis mocht zijn, waaraan wel niet te twijfelen viel, den gevangene op staanden voet te fusilleeren.

Zoo verscheen dan hertog Enghien den volgenden nacht reeds voor den krijgsraad. De leden er van wisten tenauwernood, met welken beschuldigde zij te doen hadden. Men deelde hun mede, dat de hertog een gevaarlijk individu was, een uitgewekene, die de wetten der Republiek had aangerand. Zijn naam werd hun medegedeeld. En sommige dezer kolonels, die nog kinderen waren, toen de troon der Bourbons in puin was gestort, herinnerden het zich nauwelijks meer, dat de naam Enghien door den vermoedelijken erfgenaam der Condé's werd gedragen.

Maar zij begrepen, wat er moest gebeuren, en we nemen aan, dat zij er een oogenblik voor terugdeinsden.

De hertog, die thans voor deze vierschaar werd gevoerd, zag er trouwens niet als een misdadiger uit. Hij was de edelste van zijn geslacht; met kalme fierheid, met rustigen tred trad hij voor den krijgsraad; zijn geheele optreden bewees zijn onschuld.

Maar hij moest sterven . . .

En het feit, dat hij in den laatsten oorlog een corps Franschen in vijandelijken dienst tegen Frankrijk had aangevoerd, moest aan het doodvonnis, dat reeds besloten was, den schijn van recht geven.

Maar ook deze schijn was nog uiterst zwak, want zijn verplichtingen tegenover zijn volk waren door dat volk zelf wettelijk opgeheven.

Het deed er niet toe — hij moest sterven . . .

Herhaalde malen en met grooten nadruk verzocht hij, den eersten Consul te spreken; het werd hem geweigerd; hij werd naar den gevangentoren teruggeleid, om zijn vonnis af te wachten.

Dat vonnis was de dood.

En deze dood was een laaghartige moord.

Het was een aaneenschakeling van de schandelijkste vergripen aan de rechten van den mensch, die deze revolutionnaire regeering beweerde te verdedigen.

Midden in den nacht was de hertog opgelicht; geen rust, geen slaap, geen bedenktijd was hem gegund; hij had niet eens een verdediger voor deze slaafsche rechtbank; als een gunst werd hem toegestaan om twee uur te slapen.

En toen is hij, deze jonge man, in de kracht van zijn jaren, twee-en-dertig jaar oud, te vier uur in den morgen van den 22sten Maart 1804 in de slotgracht van Vincennes doodgeschoten.

De ongelukkige werd begraven op de plaats, waar hij gevallen was, doch tijdens de restauratie werd het stoffelijk overschot op last van koning Lodewijk XVIII opgegraven en plechtig in de kerk te Vincennes ter aarde besteld.

Het doodvonnis maakte bij alle welgezinden in Frankrijk een uiterst pijnlijken indruk; men schrok voor de meedoogenlooze, onrechtvaardige hardheid van Napoleon, en de noodlottige slotgracht te Vincennes vormt een bloedige bladzijde in de regeering van dezen Caesar.

Helaas! er kwamen nog meerdere van die bladzijden; en Napoleons „Mémoires,” op St. Helena, geschreven, zijn niet in staat geweest, die bloedvlekken uit te wisschen!

L. P.

